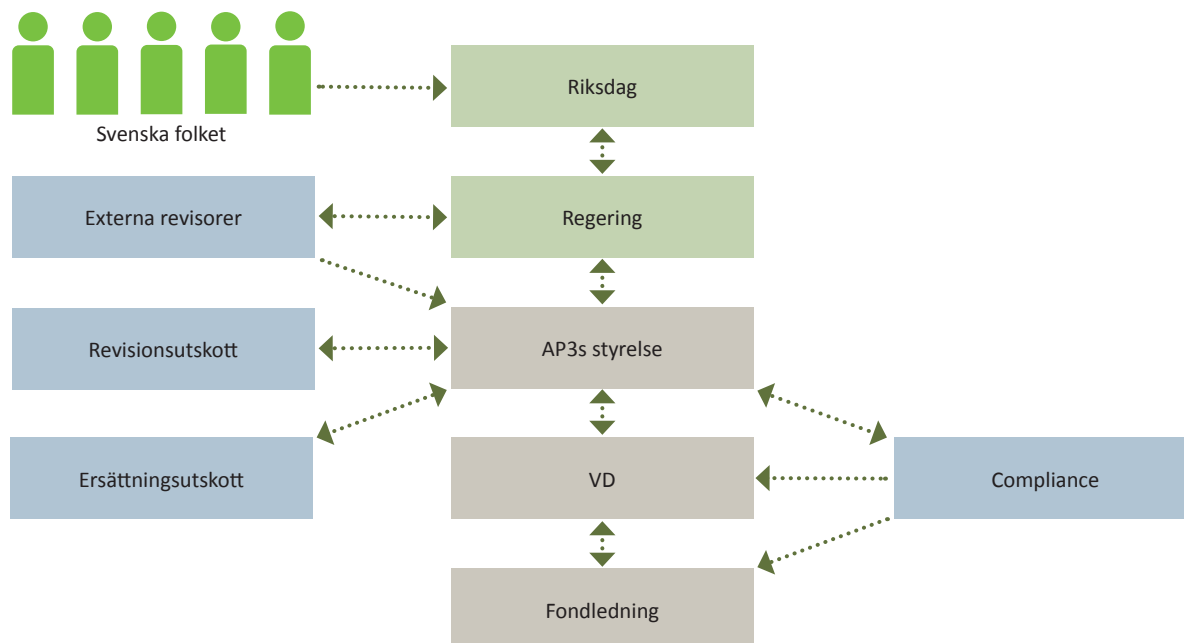

FONDSTYRNINGSRAPPORT 2012

Styrning av AP3

AP3 är liksom övriga AP-fonder en statlig myndighet. AP-fonderna skiljer sig från andra statliga myndigheter bland annat genom att inta en självständig ställning i förhållande till regeringen. Verksamheten är så gott som uteslutande reglerad i lag och regeringen har avsagt sig föreskriftsrätt över fonderna. Denna fondstyrningsrapport har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen samt genom tillämpning av Svensk kod för bolagsstyrning i relevanta delar.

Viktiga externa och interna regelverk som påverkar styrningen av AP3

- Lagen om allmänna pensionsfonder
- Årsredovisningslagen
- Bokföringslagen
- Förvaltningslagen
- Offentlighetsprincipen
- Lagen om offentlig upphandling
- Svensk kod för bolagsstyrning
- Policy för styrning och utvärdering av AP-fonderna
- AP-fondernas redovisnings- och värderingsprinciper
- AP3s ramverk för fondstyrning

Styrelsen

AP3s styrelse utses av regeringen och består av nio ledamöter. Två av ledamöterna utses efter förslag från organisationer som företräder arbetstagarintressen och två efter förslag av organisationer som företräder arbetsgivarintressen. Ordförande och vice ordförande utses av regeringen bland de ledamöter som inte utses efter förslag av arbetsmarknadens parter.

Regeringen har i sin "Policy för styrning och utvärdering av AP-fonderna" en begränsning för uppdrag som ledamot i AP-fondernas styrelser om cirka 8 år. Regeringen bytte under året med anledning av denna regel ut en ledamot i fonden varvid Ingela Gardner Sundström ersattes av Elisabeth Unell. Regeringen tillämpar ettåriga mandatperioder för styrelseledamöterna, varför nuvarande förordnanden gäller till dess att fondens balans- och resultaträkning för 2012 har fastställts.

Styrelsens uppgifter

Enligt AP-fondslagen har styrelsen ett fullt och odelat ansvar för verksamheten och svarar inom de ramar som riksdagen har ställt upp för fondens organisation och förvaltningen av fondens medel. I den mån styrelsens arbete inte regleras i AP-fondslagen regleras det i den arbetsordning som styrelsen fastställer årligen.

Av AP-fondslagen följer att styrelsen årligen ska fastställa en verksamhetsplan. Denna ska innehålla riktlinjer för placeringsverksamheten och för utövande av rösträtt i enskilda företag samt en riskhanteringsplan. AP3s styrelse ser därutöver som sina viktigaste uppgifter att fastställa mål för verksamheten, anställa och utvärdera VD, besluta om övergripande styrdokument samt ta ställning till övergripande strategiska frågor såsom övergripande risknivå samt exponerings- och riskintervall. Genom den dynamiska allokeringssmodellen behandlas allokeringen till olika riskklasser och eventuella förändringar vid varje styrelsemöte.

För att säkerställa att styrelsens beslut verkställs, att riskerna i verksamheten hanteras och att verksamheten i övrigt bedrivs på ett ändamålsenligt sätt fordras också en god kontroll och uppföljning på styrelsenivå.

Utöver att fastställa fondens ägarpolicy hanterar styrelsen också andra policyfrågor inom ägarstyrningen såsom fokusområden inför kommande bolagsstämmosäsong. Styrelsen beslutar normalt inte hur fonden ska agera i enskilda fall utan har delegerat det till VD.

Vid styrelsens sammanträden deltar förutom styrelsens ledamöter även fondens VD och berörda anställda hos fonden som är experter eller föredragande i ärenden. VDs arbete utvärderas en gång per år då VD inte närvarar.

Utvärdering av styrelsearbetet

Styrelsen gör en årlig utvärdering av styrelsearbetet. Årets utvärdering genomfördes som en standardiserad enkätundersökning med möjlighet till egna kommentarer från ledamöterna. Utvärderingen behandlades på styrelsemötet i december.

Styrelsens ersättning

Arvoden och andra ersättningar till styrelseledamöterna bestäms av regeringen. Ersättningen uppgår per år till 100 000 kr för ordförande, 75 000 kr för vice ordföranden och 50 000 kr till övriga ledamöter. Styrelsearvodena har varit oförändrade sedan år 2000. Regeringen har även ställt en ram om 100 000 kr till styrelsens förfogande för utskottsuppdrag och andra särskilda uppdrag. Styrelsen har med stöd härav beslutat att ersättning till ledamöterna i styrelsens revisionsutskott ska utgå med 26 520 kr för ordförande och 21 220 kr för övriga ledamöter och för ersättningsutskottet med 10 300 kr per ledamot inklusive ordförande.

(Se vidare not 7, Personal, i AP3s årsredovisning 2012)

Styrelsens utskott

Styrelsen har inrättat två utskott; ersättningsutskottet och revisionsutskottet. Ersättningsutskottet ska verka för att löner och andra ersättningar inom fonden är marknadsmässiga, konkurrenskraftiga, ändamålsenliga och rimliga. Utskottet bevakar och följer upp tillämpningen av regeringens riktlinjer. Utskottet bereder frågor rörande lön och annan ersättning till VD. Utskottet godkänner ersättnings- och anställningsvillkor till fondens ledande befattningshavare på förslag av VD. De bereder också styrelsens beslut avseende löneram för övriga anställda samt utvärderar fondens pre-

Styrelsearbetet 2012

Styrelsen har under 2012 haft sex ordinarie sammanträden. Därtill har styrelsen haft ett extra styrelsemöte för behandling av fondens remissvar på Buffertkapitalsutredningens betänkande (SOU 2012:53). Ett av de ordinarie sammanträdena var ett längre sammanträde där övergripande strategiska frågor behandlades. I samband med årets strategimöte besökte styrelsen den danska pensionsfonden ATP.

	Styrelsemöten närvaro	Ersättningsutskott	Revisionsutskott
Sonat Burman-Olsson	4/7		Ledamot (3/4)
Björn Börjesson, vice ordf.	6/7		Ledamot fr o m juni (2/2)
Inga-Lill Carlberg	7/7		
Gunvor Engström	5/7		
Lars Ernsäter	7/7	Ledamot (4/4)	
Ingela Gardner Sundström, t o m juni 2012	2/2	Ledamot t o m juni (1/3)	
Peter Hellberg	6/7	Ledamot fr o m juli (1/1)	Ledamot t o m juni (2/2)
Kari Lotsberg	7/7		Ordförande (4/4)
Pär Nuder, ordf.	7/7	Ordförande (4/4)	
Elisabet Unell, fr o m juni 2012	4/5		

stationsbaserade ersättningsssystem. Ersättningsutskottet rapporterar löpande till styrelsen om sitt arbete och beslut sker i styrelsen. Utskottet bestod av Pär Nuder, ordförande, Lars Ernsäter samt Peter Hellberg, som ersatte Ingela Gardner Sundström fr o m juli. VD är adjungerad till utskottet i alla frågor som inte berör VDs egen ersättning. Utskottet har under året haft fyra möten.

Revisionsutskottet är beredande och bevakande organ åt styrelsen och verkar i första hand inom områdena finansiell rapportering och redovisning, intern kontroll och riskhantering samt revision. Revisionsutskottet rapporterar löpande till styrelsen om sitt arbete. Revisionsutskottet bestod under 2012 av Kari Lotsberg, ordförande, Sonat Burman-Olsson och Björn Börjesson som ersatte Peter Hellberg fr o m juni. Utskottet hade fyra möten under året. Vid de möten då slutrevisionen och förvaltningsrevisionen behandlades var revisorerna närvarande.

Väsentliga frågor från styrelsens arbete 2012

Styrelsen har utöver uppgifterna att fastställa årsbokslut, budget, verksamhets- och riskhanteringsplan mm, även behandlat följande:

■ Allokeringsbeslut

Styrelsen behandlar vid varje styrelsemöte frågan om fondens övergripande risknivå inklusive allokeringsintervall per riskklass. Som underlag för beslut ligger ledningens analys avseende makro, värdering och marknadens riskaptit.

Styrelsen delegerar till fondens VD att implementera och förvalta portföljen inom dessa intervall. Åtterrapporing sker till styrelsen vid nästkommande styrelsemöte.

Under 2012 har ett viktigt tema varit portföljkonstruktion. AP3 strävar efter att åstadkomma en portfölj som är så optimalt diversifierad över olika riskklasser som dagens placeringsregler tillåter. Denna strävan har bl a medfört att styrelsen under året vid ett tillfälle ökat allokeringen till riskklassen Övrigt som innehåller olika diversifierande strategier. Därtill har styrelsen ökat allokering till fastigheter som finns inom riskklass Inflation.

■ Buffertkapitalsutredningen

Regeringen beslutade under september 2011, i samråd med Pensionsgruppen, om direktiv för en översyn av AP-fondernas regelverk. Utredningen lämnade i augusti 2012 sitt betänkande SOU 2012:53. Arbetet med att utforma styrelsens remissvar har varit en viktig del av styrelsearbetet under hösten. AP3s remissvar finns tillgängligt på fondens hemsida.

■ Kartläggning av risker

Förståelse för och kontroll av risker är grundläggande för den verksamhet som fonden bedriver. Sedan några år genomför fonden årligen en övergripande analys av fondens totala risker vilken utgör ett ramverk för att identifiera och värdera risker inom verksamhetens alla områden. Syftet med riskanalyserna är att identifiera och värdera risker inom verksamhetens alla områden för att kunna vidta åtgärder där så bedöms lämpligt. Riskanalyserna baseras på självvärde-

ringar genomförda inom organisationen. Riskanalyserna behandlades av revisionsutskottet och styrelsen.

■ Förvaltningens kostnader

Att verksamheten bedrivs kostnadseffektivt står alltid högt på styrelsens agenda. Kostnadsfrågor berörs också regelmässigt i såväl regeringens utvärdering av AP-fonderna som i Finansutskottets betänkande med anledning av utvärderingen. Kostnadsutvecklingen behandlas kvartalsvis av styrelsen. Därtill får styrelsen en årlig åiterrapporing av den externa jämförelsestudie, som görs av CEM, Cost Effectiveness Measurement, och som fonden deltar i sedan flera år tillbaka.

Regeringen

I utvärderingen av AP-fondernas resultat t o m 2011 konstaterade regeringen att AP-fonderna inte har uppnått sina långsiktiga mål. Avkastningen för perioden 2001-2011 har dock överträffat inkomstindex för perioden även om marginalen har minskat sedan föregående år som en följd av negativ utveckling på aktiemarknaden under 2011. Regeringen noterade att AP-fonderna har fortsatt att utveckla sina strategier och förvaltningsmodeller för att uppnå en mer stabil avkastning och portföljer som bättre kan hantera häftiga svängningar på marknaden.

Regeringen skriver att Första-Fjärde AP-fonderna under 2011 fortsatte att utveckla och stärka arbetet inom miljö och etik genom att i ökad grad integrera frågorna i den löpande förvaltningen vilket de ser som en positiv utveckling

Externa revisorer

AP3s revisorer utses av regeringen. Regeringen har efter upphandling utsett Ernst & Young att vara revisorer i AP-fonderna intill dess att fondens resultat- och balansräkning för 2013 har fastställts. Revisorer i fonden är Jan Birgersson och Peter Strand. Jan Birgersson ansvarar även för att samordna revisionen av samtliga AP-fonder.

Granskning av förvaltning och räkenskaper

I revisorernas uppdrag ingår granskning av den löpande verksamheten, förvaltningen, årsbokslutet samt årsredovisningen. Revisorer uttalar sig om räkenskapshandlingarna och förvaltningen på grundval av revisionen. I uppdraget ingår också att granska att AP3 följer de av fonderna gemensamt fastställda redovisnings- och värderingsprinciperna samt att upprättade räkenskapshandlingar ger en rättvisande bild av verksamheten.

Revisorer rapporterar direkt till styrelsen muntligt minst en gång per år samt avger skriftliga rapporter avseende bokslutsrevision och förvaltningsrevision. Revisorer träffar revisionsutskottet normalt två gånger per år.

Revisorer granskar också att fonden följer de regler som regeringen fastställt för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i AP-fonderna. Revisorer rapporterar muntligt till Finansdepartementet en gång per år.

Intern kontroll

Lagen om allmänna pensionsfonder (2000:192) fastställer att styrelsen ansvarar för fondens förvaltning, organisation och verksamhet i övrigt. I detta ansvar ingår att tillse att fonden har en god intern kontroll. AP3 har fastställt ett ramverk för fondstyrning vilket definierar fondens styrsystem, riskhantering och kontrollstruktur. Styrelsen fastställer övergripande policyer och riktlinjer vilka operationaliseras i form av instruktioner som fastställs av VD. Samtliga styrdokument revideras med en fastställd frekvens.

Ett centralt dokument inom fondramverket är Riskhanteringsplanen, vilken fastställs årligen av styrelsen. Riskhanteringsplanen beskriver bl a fördelningen av ansvar och roller inom AP3. Fördelningen av ansvar och befogenheter ska stödja den interna kontrollstrukturen för att säkerställa dualitet inom affärslinjen samt kontrollfunktionernas oberoende från förvaltningsorganisationen. Ansvarsfördelningen avspeglas också i behörighetsstrukturen i fondens systemmiljö.

Fondens kontrollfunktioner utgörs av Middle office och Compliance. Middle office har sitt fokus på finansiella risker medan compliance främst arbetar med regelefterlevnad och operativa risker. Middle office ansvarar för att definiera, identifiera, följa upp och kontrollera risker inom förvaltningsverksamheten samt att identifiera och rapportera eventuella överträdelser av fastställda limiter. Limiter fastställs på flera nivåer för att säkerställa att fondens verksamhet bedrivs inom lagen, styrelsens och VDs beslutade ramar. Compliance ansvarar för att säkerställa att verksamheten bedrivs inom de regelverk som berör verksamheten, såväl externa regelverk som interna policyer, riktlinjer och instruktioner. Detta innefattar att tillse att de regelverk som berör verksamheten är kända, förstådda och tillämpas inom organisationen. Som en del av detta arbete koordinerar också compliance fondens årliga översyn av operativa risker samt följer upp identifierade åtgärdsplaner.

En transparent rapportering inom organisationen av positioner, risk och resultat på daglig basis ligger till grund för analys och kontroll. Ledningen rapporterar till styrelsen på månadsbasis eller oftare vid behov. För överträdelser av limiter fastställda i lag eller av styrelsen sker återrapportering direkt till styrelsen. Övriga överträdelser av interna limiter eller andra incidenter återrapporteras till fondens revisionsutskott. Väsentliga händelser ska rapporteras till styrelsen när de inträffar.

Såväl fondens compliance officer som chefen för Affärsstöd och kontroll rapporterar direkt till styrelsen vid behov.

Internrevision

I lagen om allmänna pensionsfonder (2000:192) finns inget krav på att fonderna ska inrätta en funktion för internrevision. Internrevisionens uppgift är att säkerställa att kontroller är implementerade, bedöma deras effektivitet och att de uppfyller de syften som avsetts, dvs att verifiera och bedöma den interna kontrollen. AP3s styrelse har delegerat till revisionsutskottet och styrelsen att årligen bedöma behovet av internrevisionsinsatser och att upphandla sådan när så anses lämpligt.

Under 2012 genomförde PriceWaterhouseCoopers (PWC) en internrevisionsgranskning av fondens riktlinjer och processer för utvärdering och uppföljning av externa förvaltare. PWC bedömde att det finns bra rutiner och policyer för urval av nya leverantörer samt att AP3 har god översyn av den utlagda verksamheten.

Revisionsutskottet har beslutat att löpande genomföra internrevisionsgranskningar genom externa konsulter. Efter en offentlig upphandling 2012 träffades avtal med KMPG.

Legala limiter

Under 2012 överskred AP3 den legala limiten om maximalt 5-procent innehav i onoterade tillgångar. I och med det kraftiga värdefallet för noterade tillgångar 2008 samt att onoterade tillgångar inte nedvärderades i samma omfattning överskred andelen onoterade tillgångar 5 procent av fondkapitalet. Sedan dess har andelen onoterade tillgångar legat såväl strax över som strax under 5-procentsgränsen beroende på värdeutvecklingen avseende såväl noterat som onoterat. Per den 31 december 2012 uppgick andelen onoterade tillgångar till 4,9 procent, dvs under den lagstadgade gränsen. Inga nya investeringsåtaganden har ingåtts sedan 2009.

Fonden har under året reducerat sitt innehav i Arise Windpower AB så att AP3s röstandel nu är lägre än den lagstadgade gränsen på 10 procent i ett enskilt noterat bolag.